

August- 2021

RESEARCH JOURNALS International E- Research Journal
Special Issue - 273 : Multidisciplinary Issue
Peer Reviewed Journal

E-ISSN :
2348-7143
August- 2021

53	डी. डी. कोसंबी यांनी सरंजामशाही ची केलेली चिकित्सा	डॉ. जगदीश खराड	293
54	शिवकालीन ग्रामव्यवस्था	प्रा.आर.के.सूर्यवंशी	299
55	महात्मा गांधी यांचे ग्रामीण शिक्षण व शिक्षण पद्धती विषयक विचार : एक चिकित्सक अभ्यास	डॉ.जी.डी.चोडे	302
56	शहीद भगतसिंग यांचे विविध दृष्टिकोनातून कार्य	डॉ.राजेंद्र रासकर	308
57	भारताचे हिंद - प्रशांत क्षेत्राबाबतचे धोरण आणि अनिवार्यता	डॉ. सतीश कराड	314
58	कोकण विभागातील काजू लागवडीतील व विपणनातील समस्यांचा अभ्यास	डॉ.एत.के.ढणे	322
59	भौगोलिक माहिती प्रणाली व सुदूर संवेदन तंत्रज्ञानाद्वारे नाशिक जिल्ह्यातील द्राक्ष पिकांचे क्षेत्रमापण	डॉ. सुद्धमा दामोदरे, श्री. संजय चिंचपरे	328
60	नाशिक जिल्ह्यातील सेवा उद्योगक्षेत्रातील महिलांच्या सामाजिक - आर्थिक जीवनाचा समाजशास्त्रीय अभ्यास	डॉ.वाल्मिकि इंदारे	335
61	भारतीय अर्थव्यवस्थेचा नियोजन आयोग ते नीती आयोग प्रवास	डॉ. नीता बाणी	343
62	वस्तू व सेवा कराचा सामान्य लोकांवर झालेला परिणाम	डॉ.ए.बी.पवार	348
63	आंतरराष्ट्रीय वाढवण बंदर : एक समस्या	डॉ.अंजली मस्करेन्हुस	354
64	ग्रामीण भागातील ग्राहकांच्या समस्या : एक अध्ययन	डॉ. सुरेश बन्सपाल	357
65	काही ट्रान्सजेन्डरच्या यशोगाथांचा अभ्यास - काळाची गरज	पूर्णिमा संघानी, वामन पोकळे	362
66	कोल्हापूर जिल्हापरिषदेचे महिला सबलीकरणातील योगदान	डॉ. व्ही. आर. पाटील	369
67	भारतातील प्रादेशिक पक्ष व समकालीन राजकारण	डॉ.ए.पी.बनारसे	374
68	भारतीय उद्योग क्षेत्रावर कोव्हीड - १९ चा झालेला परिणाम	डॉ.सुवराज जाधव	383
69	S.B.I. चे आर्थिक विकासातील योगदान आणि NPA ची समस्या	डॉ.एम.जी.क्षोपटे	388
70	भारतातील दबाव गटांच्या भूमिकेचे मूल्यांकन	रविराज ढठणे	392

Our Editors have reviewed papers with experts' committee, and they have checked the papers on their level best to stop furtive literature. Except it, the respective authors of the papers are responsible for originality of the papers and intensive thoughts in the papers. Nobody can publish these papers without pre-permission of the publisher.

- Chief & Executive Editor

प्रा. डॉ. राजेंद्र नामदेव रासकर
इतिहास विभाग प्रमुख

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय औंध पुणे ४१

Email:rajendraraskar2550@gmail.com

Mobile no : 9960659684

प्रास्ताविक:

भगतसिंग हे थोर राष्ट्रवादी होते आणि त्यांनी देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी आपले जीवन बलिदान केले. हे सर्वांना ठाऊक आहे. पण ते समाज क्रांतिकारक व मार्क्सवादी होते. अगदी तारुण्यात (त्यांना फाशी दिले त्यावेळी ते अवघे तेवीस वर्षांचे होते) भगतसिंग मोठे बुद्धिमान व विचारवंत म्हणून त्यांची जडणघडण झाली होती हे सर्वांनाच माहीत असले असे नाही. भगतसिंग हे थोर क्रांतिकारक होते. त्याचप्रमाणे नाटके, वाचन, संगीत, चित्रपट, लेखक, पत्रकार म्हणून देखील त्यांची कामगिरी महत्त्वाची आहे. भगतसिंग म्हणजे क्रांतिकारक हे समीकरण तयार झालेले आहे पण त्यापेक्षाही वेगळा परिचय भगतसिंग यांचा आहे म्हणून भगतसिंग यांचे वेगवेगळे विचार अथवा कार्य यांचे विविध पैलू उलगडणे व आपल्याला सर्वांच्या पुढे भगतसिंग यांचे अतिशय कमी वयात केलेले कामाची मांडणी करणे महत्त्वाचे आहे. हुतात्मा भगतसिंग यांच्या चरित्राचा अभ्यास केला असता आपल्याला समजते की त्यांनी केलेले बलिदान हे भावनेच्या आहारी जाऊन वा कसल्यातरी प्राप्तीसाठी केले नसून ते अत्यंत सुनियोजित अत्यंत ध्येयबद्ध व प्रेरणादायक होते आपण राहणार नाही. पण आपण लावलेल्या क्रांती वृक्षाच्या सर्व फांद्या भले शत्रूने छाटून टाकल्या तरी पालेमुळे घट्ट रुजून राहतील व यामुळे एक दिवस बंदिवासाच्या भिंती उन्मळून टाकतील व त्यांचा दृढ विश्वास होता. त्यांना आदरांजली वाहताना कुसुमाग्रजांच्या खालील ओळी सार्थ वाटतात. भगतसिंग यांचे विचार खूप मोलाचे होते ते म्हणतात 'जिंदगी तो अपने दम पर जी जाती है, दूसरों के कंधों पर तो सिर्फ जनाजे उठाये जाते है' त्यामुळेच त्यांच्या कार्याचे विविध पैलू अभ्यासने महत्त्वाचे आहेत ते पुढील प्रमाणे

1. भगतसिंग यांचे अफाट वाचन

भगतसिंग सतत इंग्रजी, हिंदी व पंजाबी साहित्य वाचीत असत. विशेषतः क्रांतिकारांची चरित्र, आयर्लंड, रशियन व फ्रेंच राज्यक्रांतीशी संबंधित साहित्याचे वाचन, मनन व चिंतन करीत असत त्यांचा अफाट वाचन व घून वाचनालयातील ग्रंथपाल आश्चर्यचकित होत. एकदा त्यांनी गमतीने भगतसिंगांना विचारलं "सरदारजी ! आप देरी से किताब लेके जल्दी से वापस कर रहे हो क्या आप सचमुच ये सब पडते हो, कि ऊपर-ऊपर देख के वापीस लोटाते हो?"

भगतसिंग हसत हसत म्हणाले, "भाईजी मेरी मंगाई हुई पुस्तकोंसे किमी भी चेंप्टर खोलो और पृष्ठो, उसमें क्या लिखा है ! मैं आपको पुरा-पुरा बताऊंगा!" "ग्रंथपालाने त्यांची परीक्षा घेतली आणि खरोबरच ते चाट पडले. कोणतेही प्रकरण काढले तरी त्यातील ठळक मजकूर भगतसिंग धडाधड सांगायचे! क्रांतिकार्यात

28